

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Tên tác giả: Trần Thị Lan

Tên luận án: Giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh lớp 5 qua trò chơi

Ngành khoa học của luận án: Khoa học giáo dục

Chuyên ngành: Giáo dục học   **Mã số:** 9 14 01 01

Tên đơn vị đào tạo Sau đại học: Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2.

1. Mục đích và đối tượng nghiên cứu của luận án

Mục đích của luận án:

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và đánh giá thực trạng, luận án đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao kết quả giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh lớp 5 qua trò chơi.

2. Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng

2.1. Phương pháp luận và cách tiếp cận nghiên cứu

Trong quá trình thực hiện luận án, chúng tôi đã quán triệt các quan điểm, phương pháp luận và cách tiếp cận sau đây:

2.1.1. Quan điểm hệ thống - cấu trúc

Giáo dục KNGT cho học sinh qua trò chơi là một hệ thống toàn vẹn bao gồm các thành tố giáo dục: Mục tiêu; nguyên tắc; nội dung; hình thức, đánh giá kết quả GD và các thành tố này không tồn tại độc lập mà tác động qua lại và phụ thuộc lẫn nhau.

2.1.2. Quan điểm tích hợp

Tích hợp giáo dục KNGT qua trò chơi trong các môn học và các hoạt động giáo dục giúp nội dung giáo dục tránh được sự trùng lặp, đồng thời phát triển được tri thức mới, hiểu biết mới, tạo môi trường thuận lợi cho giáo dục KNGT, phát huy sự sáng tạo, hứng thú của học sinh trong nhiều trò chơi ở các môn học khác nhau.

2.1.3. Quan điểm hoạt động

Kỹ năng giao tiếp của học sinh được hình thành và phát triển thông qua hoạt động do đó quá trình giáo dục KNGT muốn đạt được hiệu quả cần tổ chức đa dạng các trò chơi khác nhau, ở các hoạt động và môn học khác nhau để tạo điều

kiện cho học sinh được trải nghiệm một cách tích cực, chủ động, sáng tạo theo khả năng của bản thân và phát huy khả năng thích ứng với thực tiễn cuộc sống.

2.1.4. Quan điểm tiếp cận năng lực

Theo chương trình giáo dục phổ thông 2018, năng lực giao tiếp là một trong những năng lực chung mà mọi môn học đều phải hình thành và phát triển cho học sinh; đồng thời năng lực giao tiếp cũng là năng lực chuyên biệt cần phát triển cho học sinh qua môn Tiếng Việt. Chính vì thế, việc giáo dục KNGT cho học sinh thông qua trò chơi phải gắn liền với quan điểm tiếp cận năng lực trong chương trình giáo dục phổ thông mới.

2.1.5. Quan điểm tiếp cận kỹ năng sống

Kỹ năng giao tiếp là một trong những kỹ năng cốt lõi, quan trọng nhất của kỹ năng sống cần hình thành và giáo dục cho học sinh. “Giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh lớp 5 qua trò chơi theo tiếp cận kỹ năng sống là cách tiếp cận tập trung vào việc thay đổi hành vi giao tiếp cho học sinh theo hướng tích cực, hiệu quả nhất. Cách tiếp cận này cho phép học sinh chuyển dịch kiến thức, hiểu biết về giao tiếp thành thái độ, giá trị thành hành động giao tiếp trong thực tiễn.”

2.2. Phương pháp nghiên cứu

2.2.1. Các phương pháp nghiên cứu lý thuyết

- Phương pháp phân tích lịch sử-logic thông qua các tài liệu khoa học để tìm hiểu tình hình nghiên cứu các vấn đề có liên quan đến đề tài luận án.

- Phương pháp tổng hợp lý luận để xây dựng hệ thống tư liệu khoa học và khung lý thuyết của nghiên cứu.

- Phương pháp khái quát hóa để xác định những khái niệm công cụ và quan niệm, định hướng phương pháp luận nghiên cứu.

2.2.2. Các phương pháp nghiên cứu thực tiễn

- Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi, phỏng vấn, quan sát, phân tích hồ sơ dạy học để đánh giá thực trạng giáo dục kỹ năng giao tiếp và sử dụng trò chơi nhằm giáo dục kỹ năng giao tiếp ở tiểu học.

- Phương pháp thực nghiệm sư phạm để đánh giá mức độ khả thi và hiệu quả của biện pháp giáo dục kỹ năng giao tiếp dựa vào trò chơi.

- Phương pháp nghiên cứu trường hợp nhằm làm rõ hơn và cụ thể hơn sự tiến bộ của một số học sinh trước, trong và sau thực nghiệm.

2.2.3. Các phương pháp khác

- Phương pháp lấy ý kiến chuyên gia để khảo sát thực trạng, xây dựng biện pháp và đánh giá mức độ cần thiết và khả thi của các biện pháp đã đề xuất trong luận án.

- Sử dụng các công thức thống kê toán học với sự hỗ trợ của phần mềm SPSS phiên bản 20.0 để xử lý số liệu, làm cơ sở để đánh giá thực trạng và tổ chức thực nghiệm nhằm kiểm tra tính khả thi của các biện pháp giáo dục luận án đưa ra.

3. Các kết quả chính và kết luận

3.1. Các kết quả chính

- Luận án góp phần làm rõ quan niệm khoa học về kỹ năng giao tiếp ở lứa tuổi tiểu học và giáo dục kỹ năng đó qua trò chơi; Xác định một số kỹ năng giao tiếp cơ bản như là kỹ năng học tập cần được giáo dục đối với học sinh tiểu học.

- Luận án đã phát hiện những tồn tại và hạn chế trong quá trình giáo dục KNGT qua trò chơi cho học sinh lớp 5 tại một số trường tiểu học (đại diện cho mẫu trường thuộc khu vực thành thị; khu vực nông thôn, khu vực miền núi) trên địa bàn thành phố Hà Nội đồng thời phân tích, đánh giá và xác định được các yếu tố ảnh hưởng tới quá trình GD này.

- Đề xuất được các biện pháp giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh lớp 5 qua trò chơi trong đó xây dựng kỹ thuật thiết kế một số trò chơi có nội dung tích hợp (khoa học, nghệ thuật, kỹ thuật, sinh hoạt, xã hội, văn hóa, kinh tế, học tập, môi trường v.v...) nhằm giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh lớp 5.

Kết quả nghiên cứu của luận án sẽ là tài liệu tham khảo cần thiết để giáo dục KNGT cho học sinh của giáo viên tiểu học, phụ huynh học sinh, và những người quan tâm đến học sinh tiểu học và sự phát triển của giáo dục tiểu học.

3.2. Kết luận

“Học thông qua chơi” là xu hướng giáo dục hiện đại, phù hợp với đặc điểm tâm lý lứa tuổi của học sinh tiểu học. Giáo dục kỹ năng đòi hỏi một quá trình lâu dài, liên tục và không ngừng rèn luyện của học sinh, do vậy giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh qua trò chơi cần được giáo viên tổ chức thường

xuyên trong các môn học cũng như trong hoạt động trải nghiệm ở nhà trường.

Trong luận án này, chúng tôi đã xây dựng khung lí thuyết của việc giáo dục KNGT qua trò chơi cho học sinh lớp 5, trong đó tổng hợp những nghiên cứu về giao tiếp, KNGT và giáo dục KNGT qua trò chơi cho học sinh. Luận án đã phân loại các trò chơi giáo dục đồng thời chỉ ra cấu trúc và vai trò của trò chơi đối với học sinh tiểu học; Luận án xác định 7 KNGT cơ bản có thể giáo dục cho học sinh lớp 5 và trình bày 3 kĩ năng cụ thể với các biểu hiện, chỉ báo để làm căn cứ quan sát, đánh giá.

Thực tiễn giáo dục kĩ năng giao tiếp ở tiểu học cũng cho thấy còn nhiều việc cần giải quyết để nâng cao chất lượng giáo dục và phát triển KNGT cho học sinh. GV, CBQL đã nhận thức được về mục đích và tầm quan trọng của GDKNGT trong nhà trường, song chưa chú trọng việc tìm giải pháp để GDKNGT cho HS trong chính bài học trên lớp, từ khâu thiết kế mục tiêu,... dẫn đến quá trình tổ chức giáo dục trên lớp. Chính điều đó đã khiến nhiều HS chưa có KNGT, hoặc chỉ có ở mức có KN.

Từ kết quả nghiên cứu cơ sở lí luận và thực tiễn, luận án đã đề xuất Quy trình thiết kế và lựa chọn một số trò chơi nhằm giáo dục kĩ năng giao tiếp và một số biện pháp GDKNGT qua trò chơi

Thực nghiệm cho thấy, các biện pháp GDKNGT qua trò chơi đã có tác động tích cực đến việc cải thiện KNGT và cả kết quả học tập của HS lớp 4, 5. Kết quả thực nghiệm đã khẳng định giả thuyết khoa học của đề tài là đúng đắn và đã được chứng minh, các biện pháp GDKNGT cho HS lớp 4, 5 qua trò chơi là có tác động đến sự phát triển KNGT của các HS.

Xuân Hòa, ngày 15 tháng 7 năm 2023

T/M TẬP THỂ HƯỚNG DẪN
(Ký và ghi rõ họ tên)

NGHIÊN CỨU SINH
(Ký và ghi rõ họ tên)

Đặng Thành Hưng

Trần Thị Lan